

Dvě mezinárodní konference z oblasti neziskové sféry

Kateřina Adámková*

Na podzim roku 2000 a na jaře roku 2001 se konaly dvě zajímavé konference, které měly hned několik společných rysů. Obě se týkaly problematiky neziskového sektoru, obě byly zaměřeny na středo- a východoevropský region a obě byly organizovány regionálním centrem pro střední a východní Evropu organizace

International Centre for Not-for-Profit Law, Washington D.C.

International Centre for Not-for-Profit Law (ICNL) je mezinárodní neziskovou organizací, která se snaží celosvětově podporovat svobodu sdružování a usnadňovat rozvoj občanské společnosti. Hlavním cí-

---

* JUDr. Kateřina Adámková, Katedra občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

lem této organizace je napomáhat tvorbě a vylepšování vnitrostátních právních úprav, jež regulují postavení subjektů činných v oblasti neziskové sféry, jejich daňový režim, možné zásahy do jejich činností ze strany státu atd.

ICNL vytvořilo několik regionálních center, prostřednictvím kterých se tato organizace podílí na zlepšení komunikace a prohloubení spolupráce organizací činných v oblasti neziskové sféry v daném regionu. Zaměřuje především na podporu rozvoje a zkvalitnění legislativy pro oblast neziskové sféry tím, že organizuje mezinárodní konference, poskytuje právní konzultace a poradenství přesahující rámec jednotlivých států, vydává *International Journal of Not-for-Profit Law*, spolupracuje s odborníky z jednotlivých zemí, podporuje vzdělávání v oblasti neziskového práva, financuje nejrůznějších projektů atd.

Ve spolupráci s odborníky znalými poměrů v jednotlivých zemích vydává ICNL příručky, vzory dokumentů a jiné publikace, které mohou pomoci k lepší orientaci odborné veřejnosti v dané problematice.

Na svých internetových stránkách (www.icnl.org a www.ngolaw.org) nabízí ICNL cenné informace o stavu legislativy jednotlivých zemí, online knihovnu a databázi dokumentů týkajících se neziskových organizací, diskusní fórum atd.

V elektronické i tištěné verzi je vydáván čtyřikrát ročně *International Journal of Not-for-Profit Law*, který přináší zprávy o nových právních úpravách, projektech, srovnávací studie a další informace z celého světa o tom, co se děje na poli neziskových organizací.

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE „NGO LAW TEACHING WORKSHOP“

Ve dnech 8. 9. – 9. 9. 2000 se konalo v Budapešti setkání univerzitních pedagogů ze střední a východní Evropy nazvané „NGO Law Teaching Workshop, 2000“. Pozvání přijaly asi dvě desítky účastníků z 15 univerzit a dalších vzdělávacích institucí, aby si vzájemně vyměnili zkušenosti s výukou práva neziskových organizací.

Právo neziskových organizací je v současné době v celé řadě evropských zemí chápáno jako zvláštní (smíšené) právní odvětví, v němž se objevují prvky soukromoprávní i veřejnoprávní regulace, přičemž právní základ je bezpochyby soukromoprávní.

V rámci workshopu se hovořilo o významu zařazení kurzů práva neziskových organizací do programů studia jednotlivých univerzit, způsobech vedení těchto kurzů, jejich obsahu a metodologii.

Z diskuse vyplynulo, že kurzy jsou vedeny v některých zemích jako tradiční kurzy, tedy formou přednášek a seminářů, jak je tomu např. Nizozemí, České republice či Chorvatsku, jako srovnávací kurzy či formou tzv. „právních klinik (clinical courses)“, která se

uplatňuje např. v Bulharsku. Tato forma výuky spočívá v zapojení advokátů, soudců a dalších odborníků do výukového procesu, přičemž studenti mají možnost se za jejich asistence seznamovat i se skutečnými případy, které tyto odborníci řeší.

Co se týče učebních metod, z diskuse jasně vyplynulo, jak důležité je úzké spojení teorie s praxí. Takového spojení lze dosáhnout na různých úrovních. Vhodné je upozorňovat studenty na aktuální problémy, seznámit je s procesy vzniku a zániku neziskových organizací, jejich fungováním neziskových organizací, stavem judikatury v dané oblasti či řešením konkrétních modelových situací. Velmi přínosná a zajímavá je též spolupráce s konkrétními subjekty, které se aktivně zapojují do dění v oblasti neziskové sféry a součinnost studentů při řešení konkrétních problémů.

Závěrečná část tohoto setkání byla věnována hledání nových způsobů meziuniverzitní spolupráce přesahující rámec jednotlivých států formou výměny učebních materiálů a zkušeností, výměnných pobytů, srovnávacích projektů, vytváření databází atd. Hovořilo se též o úloze Internetu pro podporu vzdělávání v oblasti neziskového práva, která spočívá především v usnadnění získávání informací a zrychlení vzájemné komunikace.

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE „NGO – GOVERNMENT PARTNERSHIP“

Ve dnech 26. 4. – 29. 4. 2001 se v chorvatské Opatiji konala mezinárodní konference o vztahu neziskových organizací a státní správy nazvaná „NGO – GOVERNMENT PARTNERSHIP“. Zúčastnilo se jí 80 zástupců neziskových organizací, představitelů státní správy, samosprávy, právníků a dalších osob činných v oblasti třetího sektoru z více jak 30 zemí, především ze střední a východní Evropy.

První část konference byla věnována formám spolupráce a zlepšení komunikace mezi vládním a neziskovým sektorem. Byl zde prezentován britský, chorvatský a estonský model spolupráce a představen tzv. The Compact (dohoda) – memorandum jež se týká vztahu mezi vládním a „třetím“ sektorem. Je nutno jej chápat nikoli jako smlouvu, kterou by byly zúčastněné strany vázány, ale spíše jako určitý proces, který má přispět ke zlepšení komunikace a vztahů mezi zúčastněnými subjekty.

Stěžejním tématem konference, bylo financování neziskových organizací z veřejných prostředků – státního rozpočtu, rozpočtů obcí a dalších zdrojů veřejných financí. Hovořilo se o výhodách i nevýhodách možných forem financování neziskových organizací z veřejných zdrojů, modelech celkové koncepce financování, statutu „obecné prospěšnosti“ a dalších souvisejících otázkách.

Konkrétní problémy spojené se získáváním finančních prostředků z veřejných rozpočtů a fondů byly na-

stíněny a řešeny v pracovních skupinách, které byly vytvořeny z účastníků konference a odborné veřejnosti. Diskutovalo se především o problémech, které se objevují při rozdělování veřejných finančních prostředků, rozhodování o směřování dotací, možnosti zpětné kontroly, možnostech zamezení vlivu korupce a dalších otázkách souvisejících s transparentností těchto procesů.

Zajímavá diskuse v pracovních skupinách se týkala zlepšení možného přístupu neziskových organizací k veřejným financím. Hovořilo se o financování ze státního rozpočtu i rozpočtů obcí, hledání dalších finančních zdrojů – např. z prostředků získaných v rámci privatizace, loterií apod.

Organizace mezinárodních konferencí patří mezi

nejdůležitější aktivity, které International Center for Not-for-Profit Law provozuje. Jejich přínos vidím především v možnosti získat podněty pro další práci, množství kontaktů, informací a celkový přehled o situaci v daném regionu.

Přes všechna specifika jednotlivých zemí středoevropského regionu je velmi dobře patrné, že překážky, které překonávají na své cestě k vybudování toho, co lze nazývat fungující občanskou společností, jsou ve všech těchto zemích velmi podobné. Hlavní problém vidím v upřednostňování soukromých zájmů nad zájmy obecně prospěšnými a z toho vyplývající ztíženou možnost prosazení změn, které by mohly znamenat posun vpřed.